

constructie 'zoals ik het mij voorstel', wel uitvoerbaar zou blijken ('op de toestand past').

Eind '43 en begin '44 typte de koningin eigenhandig verscheidene nieuwe ontwerpen voor haar 'Proclamatie' en noteerde zij gedachten daarvoor. In een van die notities staat, 'dat we een moeilijke tijd tegemoet [gaan], de strijd om Indië komt nog.' Uit een tweede notitie citeren wij nog de volgende passage:

'Ik handhaaf het voorlopig bewind tot ik een kabinet gevormd heb. Handhaaf de staat van beleg . . . benoem tot Opperbevelhebber . . . Hoogste staatsbelang is hoogste wet. Ncem Regering en gezag zelf in handen. Zal zo spoedig mogelijk dit is, een grondwetsherziening . . . Nieuwe grondwettelijke en wettelijke toestand. Totdan K[oninklijke] b[esluiten] Regering. Geen St[atens]-Gen[eraal]. Getrouw aan Volkskarakter en traditie regeren en hand slaan onverwijd aan herstel en opbouw . . . Bedoeling beleid. Omlijning st. v. beleg. Raad van State in functie per kb of proclamatie.'

In een derde notitie leest men: 'in de geest van de Grondwet, niet naar de letter. Raad v. Advies', en in een getypt stuk staat: 'Tot Opperbevelhebber van Onze strijdkrachten te water, te land en in de lucht benoem ik mijn schoonzoon, Prins Bernhard der Nederlanden.'

Begin '44 tenslotte overwoog de koningin, onmiddellijk vóór de bevrijding van Nederland drie proclamaties uit te vaardigen: één voor Nederland, één voor de West, één 'voor het nog vrije deel van Ned. Indië' (een klein stukje van Nederlands Nieuw-Guinea). Onder het hoofd 'Punten voor de proclamatie tot Nederland te richten' schreef de koningin als eerste zin: 'Met diepe bewogenheid en blijdschap richt ik mij heden tot u.' Daarop volgde getypt: 'Eindelijk is de vijand verslagen, eindelijk is de ure uwer bevrijding aangebroken. Onze troepen en die onzer bondgenoten zijn in aantocht.' Zij wilde vervolgens een beroep doen op ieders medewerking bij de 'handhaving orde en gezag en rust', oproepen tot 'voortzetting van politieke Godsvrede' en enkele praktische maatregelen aankondigen. Dan kwam:

'Voortbouwende op het bereikte onder de bezetting, op uw rechtsbewustzijn . . . uw vastberadenheid en dappere inborst en op onze beste tradities, doe ik een beroep op u allen om de handen ineen te slaan en ieder op uw eigen wijze mede te werken aan uw bevrijding en aan de opbouw van het nieuwe Vaderland.

Ten spoedigste zal er begonnen moeten worden met de herziening onzer grondwet. In afwachting dat zij tot stand komt en tot de nieuwe constitutionele regeringsvorm kan worden overgegaan, zal het regeringsbeleid doordrongen moeten zijn van de geest en de beginselen, neergelegd in onze huidige grondwet